

การทอดกฐิน สร้างความสามัคคีได้บุญ มีอานิสงส์ ตามแนวความเชื่อของชาวพุทธ

สุเมตร์ เทพโสภา

บทนำ

ในสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับอยู่ ณ วัดพระเชตุวัน เขตพระนครสาวตลิ่ง มีพระภิกษุชาวเมืองปาฐา (อยู่ด้านทิศปัจฉิม ในแคว้นโกศล) ประมาณ 30 รูป ล้วนถือธุดงค์วัตรทั้ง 13 ข้อ อาทิเช่น อารัญญิกังครุดงค์ คือถือการอยู่ป่าเป็นวัตร, ปิณฑปาติงครุดงค์ คือถือการบิณฑบาตเป็นวัตร, และเตจจิวริกังครุดงค์ คือถือผ้า 3 ผืน (ไตรจีวร) เป็นวัตร เป็นต้น อันมีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรมวินัย มีความตั้งใจจะพากันไปเข้าเฝ้าพระพุทธรองค์ ซึ่งจำพรรษาในเมืองสาวตลิ่ง แต่ต้องเดินทางไกล

พอไปถึงเมืองสาเกต ซึ่งมีระยะทางห่างจากเมืองสาวตลิ่งประมาณ 6 โยชน์ ก็เหนื่อยถึงฤดูกาลเข้าพรรษาเสียก่อน เดินทางต่อไปไม่ได้ พระภิกษุเหล่านั้นจึงตกลงกันอธิษฐานใจอยู่จำพรรษา ณ เมืองสาเกตตลอดไตรมาส ภิกษุเหล่านั้นจำพรรษาดำเนินใจด้วยมีใจรัญจนว่า พระพุทธเจ้าประทับอยู่ใกล้ๆ ระยะทางห่างเพียง 6 โยชน์ แต่ก็ไม่ได้เฝ้าพระองค์ ครั้นล่วง 3 เดือน ออกพรรษาทำปวารณาเสร็จแล้ว ก็เดินทางไปเมืองสาวตลิ่งโดยเร็ว

การที่พระผู้มีพระภาคทั้งหลายทรงปราศรัยกับพระอัครนาคะทั้งหลายนั้น เป็นพุทธประเพณีครั้งนั้นพระพุทธรองค์ได้ตรัสถามถึงสุขทุกข์และความก้าวหน้าแห่งการปฏิบัติธรรม ด้วยพระสุรเสียงที่เปี่ยมด้วยพระเมตตา พระภิกษุเหล่านั้นต่างพากันกราบทูลให้ทรงทราบถึงความลำบากตรากตรำในระหว่างเดินทางของตน เพราะอยู่ในช่วงฤดูฝน มีจีวรเก่า พากันเดินเหยียบย่ำโคลนตม จีวรเประอะเปื้อนโคลนเปียกชุ่มด้วยน้ำฝน

พระพุทธรองค์ทรงทราบความลำบากของพระภิกษุเหล่านั้น และเห็นว่า “กฐินตถาโร จ นามส สพพพุทเธที อนุญญาโต” การกรณกฐินนี้ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ได้ทรงอนุญาตมา ดังนั้น จึงทรงอนุญาตให้พระภิกษุผู้ที่อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือนแล้ว รับผ้ากฐินของผู้มีจิตศรัทธาถวายได้ เมื่อได้รับแล้วมีความสามัคคีร่วมกันทำให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย จะได้รับอานิสงส์หรือความยกเว้นในการผิดพระธรรมวินัย 5 ประการ นางวิสาขามหาอุบาสิกาได้ทราบพระบรมพุทธานุญาต และได้ถวายผ้ากฐินเป็นบุคคลแรก

การทอดกฐิน สร้างความสามัคคีได้บุญ มีอานิสงส์ ตามแนวความเชื่อของชาวพุทธ

“บุคคลที่ทอดกฐิน ครั้งหนึ่งในชีวิต ปวารณาพระโพธิญาณ ก็ย่อมได้ นั้นหมายความว่า จะปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าก็ได้ จะปรารถนาเป็นอัครสาวกก็ได้ จะปรารถนาเป็นมหาสาวกก็ได้ จะปรารถนาเป็นพยานเป็นพระอรหันต์ปกติก็ได้ รวมความว่า ถ้ายังไม่ถึงพระนิพพานเพียงใด คำว่ายากจนเข็ญใจ จะไม่มี แก่บรรดาญาติโยมพุทธทุกชาติ” จากคำกล่าวของ พระราชพรหมยาน (หลวงพ่อกุญชีสิงคำ) อานิสงส์ได้ขนาดนี้ มารู้อัจกับบุญกฐินกัน

กฐิน เป็นศัพท์ในพระวินัยปิฎกเถรวาท เป็นชื่อเรียกผ้าไตรจีวรที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือนแล้ว สามารถรับมานุ่งห่มได้ โดยคำว่าทอดกฐิน หรือการกรณกฐิน จัดเป็นสิ่งขจรกรรมประเภทหนึ่งตามพระวินัยบัญญัติเถรวาทที่มีกำหนดเวลา คือพระสงฆ์สามารถกระทำสังฆกรรมนี้

ได้นับแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือสร้างความสามัคคีในหมู่คณะสงฆ์ และอนุเคราะห์ภิกษุผู้ทรงคุณที่มีจีวรชำรุด ดังนั้นกฐินจึงจัดเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังฆกรรมของพระสงฆ์โดยจำเพาะ ซึ่งนอกจากในพระวินัยฝ่ายเถรวาทแล้ว กฐินยังมีในฝ่ายมหายานบางนิกายอีกด้วย แต่จะมีข้อกำหนดแตกต่างจากพระวินัยเถรวาท

การทอดกฐินถือว่าเป็นการบำเพ็ญบุญที่สำคัญในทางพุทธศาสนาเพราะโอกาสที่จะทอดกฐินนั้นมีเพียงแค่ช่วงเดียวเท่านั้นคือภายใน 30 วันหลังจากออกพรรษาพอพ้นวันเพ็ญเดือน 12 หรือวันลอยกระทงแล้วก็ไม่สามารถที่จะทอดกฐินได้ นอกจากนั้นแต่ละวัดสามารถรับกฐินได้เพียงแค่ปีละครั้งเท่านั้นไม่เหมือนผ้าป่าที่รับได้ตลอดทั้งปี และที่ครั้งก็ได้ วันละหลายครั้งก็ยังได้เพราะฉะนั้นบางวัดที่มีญาติโยมศรัทธามากจึงมีการจองกฐินข้ามปี ไม่ใช่แค่ 2-3ปี แต่จองล่วงหน้าเป็นสิบยี่สิบปีก็มี เพราะว่ามีผู้อยากเป็นเจ้าของกฐินแต่แต่ละคนก็อยากเป็นเจ้าของคนเดียว

แต่ที่นี้เราทอดกฐินสามัคคี คือไม่มีเจ้าภาพเพียงผู้เดียวทุกคนมาร่วมกันเป็นเจ้าภาพ อันที่จริงขึ้นชื่อว่าทอดกฐินแล้ว จะมีหรือไม่มีคำว่าสามัคคีปิดท้ายก็ตามจุดมุ่งหมายก็เหมือนกันคือเพื่อเชิดชูและส่งเสริมความสามัคคี ถ้าไม่มีความสามัคคีแล้วการทอดกฐินก็เกิดขึ้นไม่ได้แต่เดี๋ยวนี้ความเป็นมาหรือจุดมุ่งหมายของการทอดกฐินนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยรู้จักถ้ารู้จักและเข้าใจก็จะเห็นคุณค่าของประเพณีทอดกฐินได้มากขึ้น

ที่บอกว่าการทอดกฐินเป็นการทำบุญที่สำคัญและมีอานิสงส์มากสาเหตุสำคัญไม่ใช่เพราะมีโอกาสทอดได้แค่ปีละ 30 วันเท่านั้น แต่เป็นเพราะการทอดกฐินมีจุดมุ่งหมายเพื่อเชิดชูและส่งเสริมสามัคคีธรรมจะเข้าใจเรื่องนี้ได้ก็ต้องเล่าประวัติความเป็นมาของประเพณีทอดกฐินคือ สมัยพุทธกาลพระภิกษุสงฆ์มีธรรมเนียมว่าเมื่อออกพรรษาแล้วจะมีการไปหาผ้ามาคนละชิ้นสองชิ้นเพื่อมอบให้กับภิกษุรูปใดรูปหนึ่งซึ่งมีจีวรเก่าคร่ำคร่าสมัยก่อนผ้าหายาก ไม่ได้หาง่ายเหมือนสมัยนี้ เพราะไม่มีการทำขาย และการทอก็เชื่อว่าทำได้บ่อยๆชาวบ้านสมัยก่อนมีเสื่อผ้าแค่คนละชุดสองชุดเท่านั้น

สำหรับพระสงฆ์ ผ้าส่วนใหญ่ที่ห่มเป็นจีวรก็ได้มาจากผ้าห่อศพที่ไปชักมาจากป่าช้าได้มาแล้วก็ต้องทำความสะอาด ด้วยการต้ม ซัก แล้วก็ตัดเย็บ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมากเพราะฉะนั้นจึงมีธรรมเนียมว่าเมื่อออกพรรษาแล้วพระภิกษุสงฆ์จะช่วยกันไปหาผ้ามาคนละชิ้นสองชิ้นเพื่อมอบให้กับภิกษุรูปใดรูปหนึ่งท่านไม่ได้มอบให้เฉยๆ แต่ยังช่วยกันตัดช่วยกันเย็บ ช่วยกันย้อม เพื่อให้เป็นจีวรใช้ห่มได้ จะเป็นสบงหรือจีวรก็ได้ทั้งนั้น

ต่อมาญาติโยมเห็นว่า พระสงฆ์ท่านลำบาก อยากสงเคราะห์ท่านจึงออกปากว่าต่อไปนี้พระคุณเจ้าไม่ต้องไปหาผ้า โยมจะไปหาผ้ากันมาเอง แล้วถวายแด่พระสงฆ์จากนั้นก็จะเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ในการตัดสินใจว่าจะมอบผ้านั้นให้กับผู้ใดด้วยเหตุนี้จึงเกิดประเพณีทอดกฐินขึ้น โดยญาติโยมช่วยกันหาผ้ามาถวายซึ่งก็ต้องเริ่มต้นจากการทอผ้าให้เป็นผืนซึ่งเป็นงานใหญ่ทีเดียว เพราะสมัยก่อนนั้นไม่มีการทอผ้าสำเร็จรูปขาย ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านต้องช่วยกันกว่าจะได้ผ้าผืนหนึ่งบางแห่งมีศรัทธามากพยายามทำทุกอย่างให้เสร็จภายในวันเดียว ตั้งแต่ปั่นฝ้าย ทอ ตัด เย็บ แล้วนำไปทอดถวายแก่พระสงฆ์ภายในวันนั้นเรียกว่าจุกฐิน

ทีนี้เมื่อพระสงฆ์ได้ผ้ามาแล้ว หากเป็นผ้าผืนเรียบ ๆ ท่านก็ต้องช่วยกันตัดให้เป็นชิ้นๆ เรียกว่าชันท์แล้วเย็บต่อกันเป็นผืน จะเป็นสบงหรือจีวรก็ได้แล้วแต่ อันนี้สำหรับสำนักที่เคร่งวินัยเสร็จแล้วก็ถึงขั้นตอนสุดท้าย คือกรานกฐิน ทั้งหมดนี้ต้องทำให้เสร็จภายในหนึ่งวันเพราะฉะนั้นจึงต้องช่วยกัน ในสมัยพุทธกาล

แม้แต่พระพุทธองค์ก็ยังร่วมในกิจกรรมนี้ด้วยบางวัดก็ยังมีธรรมเนียมนี้อยู่ กว่าจะตัดเย็บเสร็จ จนกรานกฐินได้ก็อาจล่วงไปถึงกลางคืนประเพณีนี้ต้องอาศัยความสามัคคีมากเริ่มจากความสามัคคีในหมู่พระที่จะต้องไปช่วยกันหาผ้ามามอบให้กับภิกษุรูปใดรูปหนึ่งแม้ภายหลังพระสงฆ์ไม่ต้องหาผ้าเอง มีโยมถวายให้ ก็ต้องมีการตกลงว่าจะมอบผ้านั้นแก่พระรูปใดซึ่งไม่ใช่ว่าจะต้องมอบให้แก่เจ้าอาวาสเท่านั้น อาจจะเป็นพระลูกวัดก็ได้ การตกลงว่าจะมอบให้กับภิกษุรูปใดก็ต้องอาศัยมติที่เป็นเอกฉันท์ จะมีใครทักท้วงหรือคัดค้านแม้แต่หนึ่งเสียงก็ไม่ได้ต้องเป็นเอกฉันท์เท่านั้น ข้อกำหนดนี้ยังปฏิบัติมาจนถึงทุกวันนี้

การที่พระสงฆ์จะมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ ไม่มีการทักท้วงเลยนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะเมื่อพระสงฆ์มาจำพรรษาด้วยกัน 3 เดือนก็อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ้างการที่จะมีความเห็นเป็นเอกฉันท์เพื่อมอบผ้าให้กับภิกษุรูปใดรูปหนึ่งย่อมไม่ใช่เรื่องง่ายแต่หากท่านมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ก็แสดงว่าท่านต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันพอสมควรและเมื่อเห็นเป็นเอกฉันท์แล้วก็ยังต้องร่วมแรงร่วมใจกันตัดเย็บผ้าด้วย จะทำให้เสร็จภายในวันเดียวก็ต้องอาศัยความสามัคคีเช่นกัน

นอกจากความสามัคคีในหมู่พระสงฆ์แล้ว ฝ่ายฆราวาสญาติโยมก็ต้องสามัคคีด้วยเช่นกันสมัยก่อนก็ต้องช่วยกันทอผ้าเป็นผืน รวมทั้งหาบริวารกฐินด้วย อย่างที่เราทราบกันว่ากฐินเดียวนี้ก็ไม่ได้มีแต่ผ้าแต่มีบริวารมากมายเป็นสิ่งของเครื่องใช้ ทั้งที่หาเองหรือไปซื้อมา ถ้าจะซื้อก็ต้องมีการบอกบุญเรียไรกันต้องมีความสามัคคีถึงจะได้เงินเป็นจำนวนมาก ได้เงินมาแล้วก็ร่วมกันเดินทางมาทอดผ้ากฐินอันนี้ก็เป็น การเพิ่มความสามัคคีเช่นกัน บางแห่งเจ้าภาพมาจากที่ไกล กว่าจะมาถึงก็ประสบความยากลำบาก แต่เมื่อมาถึงแล้วเจ้าบ้านก็ร่วมแรงร่วมใจกันเลี้ยงต้อนรับเป็นการสานสัมพันธ์ระหว่างคนต่างถิ่น

จะเห็นได้ว่าประเพณีทอดกฐินนี้ แกนกลางอยู่ที่ความสามัคคีทั้งเขตชุมชนและส่งเสริม กล่าวคือเขตชุมชนสามัคคีธรรมของพระสงฆ์ที่มาร่วมกันจำพรรษาอย่างราบรื่นตลอดสามเดือนขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้เกิดสามัคคีธรรมทั้งในหมู่สงฆ์และฆราวาส ตรงที่ต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำภารกิจในส่วนของตนให้เสร็จสิ้นฉะนั้นถ้าเราเข้าใจหลักและจุดมุ่งหมายของประเพณีทอดกฐินนี้ ก็จะเข้าใจว่าทำไมการทอดกฐินจึงเป็นประเพณีที่สำคัญของพุทธศาสนาของชาวไทยและเหตุใดการทอดกฐินจึงมีอานิสงส์มาก

การทอดกฐินจัดว่าเป็นสังฆทานอย่างหนึ่ง แต่เป็นสังฆทานที่พิเศษด้วยเหตุผลที่กล่าวมา โดยปกติสังฆทานก็มีอานิสงส์มากกว่าทานทั่วๆ ไปที่เป็นวัตถุทานอยู่แล้วแต่ว่าการทอดกฐินพิเศษกว่านั้นเพราะปีหนึ่งทำได้ครั้งเดียวและที่สำคัญคือเป็นเครื่องเชิดชูและส่งเสริมสามัคคีธรรม

สามัคคีธรรมเป็นสิ่งสำคัญในพุทธศาสนา การที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งคณะสงฆ์ขึ้นมาก็เพื่อให้พระสงฆ์ฝึกฝนพัฒนาตนและสามารถบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชาวโลกได้แต่จะทำเช่นนี้ได้ ความสามัคคีเป็นเงื่อนไขสำคัญ เพราะเมื่อมีความสามัคคีกันแล้วชุมชนสงฆ์ย่อมมีความสงบเรียบร้อย ช่วยให้เกิดความเจริญของภิกษุสงฆ์ในการพัฒนาตน ถ้าที่ใดไม่มีความสามัคคีกันที่นั่นย่อมไม่มีความสงบ ยากที่บุคคลจะพัฒนาตนให้มีความเจริญก้าวหน้าได้และยังเป็นไปได้อย่างที่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชาวโลกได้

สามัคคีธรรมสำคัญต่อคณะสงฆ์อย่างไร ก็สำคัญต่อบ้านเมืองอย่างนั้น บ้านเมืองเราจะมี ความสงบและเจริญก้าวหน้าได้ผู้คนที่ต้องมีความสามัคคีกัน ครอบคลุม หรือองค์กรที่เช่นเดียวกัน จะเจริญก้าวหน้าได้ก็ต้องมีความสามัคคีในหมู่สมาชิกสามัคคีธรรมมีความสำคัญพอๆ กับลมหายใจ ถ้าหากหวังความสุขก็ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความสามัคคีซึ่งเป็นสิ่งที่เมืองไทยตอนนี้ขาดมาก ที่จริงขาดไปในทุกวงการเลยก็

ว่าได้จำเป็นอย่างมากที่เราจะต้องร่วมระดมกันสร้างสามัคคีธรรมให้เกิดขึ้น แต่สามัคคีธรรมไม่ได้เกิดจากการรณรงค์ด้วยคำขวัญว่าต้องรักกัน ต้องปรองดองกัน ต้องสามัคคีกัน การรณรงค์ด้วยคำขวัญมีประโยชน์ก็จริง แต่มันช่วยได้ไม่มาก トラบไตที่ไม่มีมีการสถาปนาธรรมะในใจคนจนนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งเสริมความสามัคคีหรือปรองดองกัน

ธรรมะในใจคนได้แก่อะไร ข้อแรกที่สำคัญคือ เมตตา ถ้ามีเมตตาแล้วก็จะมีการทำความดีให้กันและกันมีความเอื้อเฟื้อกัน ความเอื้อเฟื้อหรือการทำดีต่อกันเป็นเสมือนสะพานที่เชื่อมผู้คนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันถ้าไม่มีความเมตตากรุณาต่อกันแล้ว เป็นการยากความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้กันได้อย่างแต่ความสามัคคีในประเทศเลย แม้กระทั่งในครอบครัว หรือระหว่างสามีภรรยาถ้าไม่มีเมตตาต่อกันความสามัคคีก็เกิดขึ้นได้ยาก

เมตตาในที่นี้ไม่ใช่เมตตาในใจแต่เพียงอย่างเดียว ต้องแสดงออกมาเป็นคำพูดและการกระทำด้วย สามีภรรยาอาจจะบอกว่าฉันรักเธอ แต่ถ้าไม่แสดงออกด้วยคำพูดที่ไพเราะ คำพูดที่สุภาพคำพูดที่ปรารถนาดี ก็ไม่สามารถที่จะผูกใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ การแสดงเมตตาด้วยคำพูดด้วยการกระทำนี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจผู้คนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ขณะเดียวกันก็ต้องมีขันติคือความอดกลั้นและความใจกว้างด้วยถ้าเราใจแคบอยู่แล้ว ใครที่คิดไม่เหมือนเรา เราก็จะไม่พอใจ เราก็จะขุ่นเคืองใจและจากความขุ่นเคืองใจก็จะกลายเป็นความโกรธ และจากความโกรธก็สามารถจะลุกลามกลายเป็นความเกลียดได้ง่ายเดี๋ยวนี้แม้แต่ในครอบครัวเดียวกัน ก็มีความระหองระแหงกันก็เพราะว่า มีความเห็นที่ไม่ลงรอยกันมีความเห็นที่แตกต่างกัน ไม่เฉพาะแต่เหตุการณ์บ้านเมือง แม้แต่เรื่องราวที่เป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ก็สามารถทำให้ผู้คนทะเลาะกันได้เพราะว่าใจไม่กว้างพอถ้าเรามีความใจกว้างก็จะเห็นว่า ความแตกต่างเป็นเรื่องธรรมดา และถ้ามองให้ดีมีปัญญาแล้วเราก็จะเห็นว่าความแตกต่างก็มีประโยชน์ไม่น้อย

ผู้ที่มีปัญญาก็จะเห็นว่าความต่างต่างนั้นมีประโยชน์ ถ้าคนเราเหมือนกันทุกอย่างแล้วก็ไม่สามารถที่จะเสริมซึ่งกันและกันได้ ลองนึกภาพนิ้วมือเรามี 5 นิ้ว ห้านิ้วนี้สั้นยาวไม่เท่ากันแต่เป็นเพราะความแตกต่างนี้เองทำให้มือของเราสามารถจะทำสิ่งวิเศษมหัศจรรย์ได้แม้แต่ญาติที่ใกล้ชิดกับเราเช่นลิงชิมแปนซีก็ไม่สามารถจะใช้มือในการทำสิ่งที่ประณีตพิสดารได้เท่ามนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรี การสกีไวโอลิน การตีตีเปียโน การแกะสลัก หรือแม้แต่การจับเครื่องมือให้กระชับแน่นมนุษย์ทำสิ่งเหล่านี้ได้เพราะเรามีนิ้วที่แตกต่างกัน สามารถจับฉวยทำอะไรได้ร้อยแปดถ้าหากว่านิ้วของเราเท่ากันเสียแล้ว ก็คงไม่สามารถประดิษฐ์สิ่งที่พิเศษพิสดารได้ไม่ผิดถ้าจะพูดว่าธรรมชาติให้นิ้วมือเรามีความแตกต่างกันเพื่อที่เราจะได้สามารถทำสิ่งที่พิเศษได้ความแตกต่างของนิ้วมือเป็นการช่วยเสริมซึ่งกันและกัน หากร่วมมือกันหรือสามัคคีกันแล้วก็สามารถทำสิ่งวิเศษมหัศจรรย์ได้

ความสามัคคีบนพื้นฐานของความแตกต่างแม้จะแตกต่างกันแต่กลายเป็นของดี เพราะว่าคนเรานั้นไม่มีใครที่สมบูรณ์แบบแต่ละคนมีความเก่งความถนัดกันคนละด้าน ถ้าเรานำความถนัด ความเก่งที่แตกต่างกันนี้มาเสริมกันก็จะก่อให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์ได้จะมองอย่างนี้ได้ก็ต้องมีปัญหา ดังนั้นปัญหาจึงเป็นธรรมะอีกข้อหนึ่งที่เราควรจะมีถ้าเรามีปัญหาเราก็จะไม่กลัวความแตกต่าง เราก็จะมองเห็นว่าความแตกต่างนี้มีข้อดีแม้ความคิดของคนอื่นจะไม่ตรงกับความเห็นของเรา แต่มันก็ช่วยให้เราได้เห็นอะไรรอบด้านมากขึ้น

อันนี้รวมถึงคำวิจารณ์ด้วย เวลาใครวิจารณ์เรา เราก็มักไม่เห็นด้วย แต่ถ้าเราไตร่ตรองให้ดีมันก็ช่วยให้เราเห็นในสิ่งที่นึกไม่ถึงหรือมองข้ามไป ช่วยให้เราปรับปรุงงานการให้ดีขึ้นรวมถึงแก้ไขตัวเองด้วย นอกจากนั้นยังช่วยลดอคติตัวตนของเราด้วย หากเราเห็นข้อดีเหล่านี้เวลาเราเจอคนที่แตกต่างจากเรา คิดแตกต่างจากเรา เราก็ไม่โกรธ เจอคนที่ความสามารถไม่เหมือนเราเราก็กลับมองเป็นข้อดีว่าจะได้ช่วยมาเสริมกัน

ที่จริงแล้วถ้าเราฉลาด มองให้ลึกลงไปอีกขั้นหนึ่งก็จะเห็นว่าเบื้องหลังของความต่างต่างนั้นมันก็คือความเหมือนกัน อย่างนี้ทั้ง 5 ของเราแม้จะแตกต่างกันแต่ทั้ง 5 ล้วนมาจากฝ่ามือเดียวกัน คนเราก็เช่นเดียวกัน แม้จะเป็นคนต่างชาติต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างสีผิว นั่นคือความแตกต่างในส่วนเปลือกนอกแต่ในสาระสำคัญนั้นเราต่างเป็นมนุษย์เหมือนกัน เรารักสุขเกลียดทุกข์เหมือนกันเราเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ ร่วมวิญญูสสารเหมือนกัน ฉะนั้นถ้าเรามองเห็นจุดร่วมที่เรามีเหมือนกันเราจะเกลียดกันยาก เราจะรักกันได้ง่ายขึ้น

ปัญญาทำให้เราเห็นว่าเรามีความเหมือนกันมากมาย ความมีจุดร่วมเหมือนกันทำให้เราผูกพันกันมากขึ้นขณะเดียวกัน การที่เราเห็นประโยชน์ของความต่างก็ทำให้เรายอมรับความแตกต่างและใช้ความแตกต่างให้เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ร่วมกันได้

ธรรมเหล่านี้คือสิ่งที่คนไทยและชาวพุทธจะต้องมีมากๆ ไม่ว่าจะเป็นเมตตาขันติ และปัญญาที่จะทำให้เราเข้าใจความจริงที่ยึดโยงผู้คนให้เป็นหนึ่งเดียวกันถ้าเรานำเอาธรรมะเหล่านี้มาใช้กับครอบครัวของเรา ที่ทำงานของเรา กับเพื่อนบ้านของเราก็จะมีแต่ความสงบ มีแต่สันติสุข ซึ่งก็ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้ากับทุกฝ่ายอยากฝากธรรมเหล่านี้ให้แก่เราในโอกาสที่ได้มาทำบุญทอดกฐินด้วย นอกจากการได้มาทำบุญทำกุศลได้มาสังเคราะห์พระสงฆ์หรือวัดวาอารามด้วยบริวารที่เราได้รวบรวมมาแล้ว ก็อยากให้เราลองลึกลงไปถึงหัวใจหรือว่าจิตวิญญาณของการทอดกฐินเพื่อที่เราจะได้น้อมมาปฏิบัติกับตัวเอง เริ่มต้นด้วยการน้อมธรรมะมาสถิตไว้ที่ใจไม่ว่า เมตตา ขันติ ปัญญา หลังจากนั้นก็แสดงออกมาเป็นการปฏิบัติ เป็นการกระทำต่อกัน

เมตตากรุณานั้นเป็นสิ่งที่ต้องสร้างให้มากขึ้นในปัจจุบันเพราะตอนนี้เรามีความโกรธ ความเกลียด ความกลัวกันมาก แต่เมตตาอย่างเดียวไม่พอเราต้องแสดงออกมาเป็นการกระทำ เริ่มต้นด้วยการเอื้อเฟื้อทางวัตถุ เรียกว่าทานต่อมาก็คือการพูดด้วยวาจาไพเราะ เกื้อกูล คือ **ปิยวาจา** แสดงออกเป็นการกระทำสร้างสรรค์เรียกว่า**อติจริยา**อย่างเช่นที่หลายคนกำลังร่วมกันช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากน้ำท่วมคนไทยถ้าเราไม่มีเคราะห์ภัยเราก็แตกแยกทะเลาะกันได้ง่าย แต่ถ้ามีเหตุเภทภัยมาเราก็รวมกันได้ง่ายที่เคยทะเลาะกันก็จับมือกัน ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเหมือนที่เคยช่วยเหลือผู้ประสบภัยสินามินี่ก็เป็นอติจริยาที่ช่วยยึดโยงผู้คนให้มารักกัน ลืมเรื่องทีโกรธเคืองขุ่นข้องหมองใจกันและที่ขาดไม่ได้คือ **สมานัตตา** คือการร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ถ้าเราทุกข์กับเพื่อนเขาก็จะซาบซึ้งใจ ผูกมิตรกับเราได้ง่าย เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ธรรมะทั้งหมดที่กล่าวสั้นๆ นี้ คือ ทาน ปิยวาจา อติจริยาสมานัตตา เราเรียกรวม ๆ กันว่าสังคหวัตถุสังคหวัตถุคือธรรมะที่ช่วยในการสงเคราะห์สงเคราะห์ในที่นี้ไม่ได้หมายถึง “ช่วย” เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการยึดเหนี่ยวจิตใจหรือผู้คนให้เป็นหนึ่งเดียวกันด้วยสังคหวัตถุคือธรรมะที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจ ประสานหมู่ชนให้เกิดสามัคคีหากเรามีธรรมทั้ง 4 ประการคือ ทาน ปิยวาจา อติจริยา และ สมานัตตา สามัคคีก็จะเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน

ดังนั้น เราจะเห็นว่า บุญอานิสงส์ การทอดผ้ากฐิน มีมากมายและเป็นสิ่งขทานด้วยกันทั้งคู่แต่ว่า อานิสงส์โดยเฉพาะ กฐินได้มากกว่า เพราะว่าการกฐินมีเวลาจำกัด จะต้องทอดตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงกลาง เดือน 12 แต่ อานิสงส์ได้ทั้งสองฝ่าย คือผู้ทอดก็ได้ พระผู้รับก็ได้พระผู้รับมีอำนาจคุ้มครองพระวินัย ได้หลาย ลิกขาบททำให้สบายขึ้นการทอดกฐินครั้งหนึ่ง พระพุทธเจ้าท่านเคยเทศน์ คือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าทรงพระนามว่า”ปฐมมุตตระ” ท่านเคยเทศน์วาระหนึ่ง สมัยที่พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันเป็น” มหาทุกขตะ” ท่านกล่าวว่า การทอดกฐินครั้งหนึ่ง จะปรารถนาพุทธภูมิก็ได้ จะปรารถนาเป็นอัครสาวกก็ได้ จะปรารถนา เป็นพระอรหันต์ก็ได้ จะปรารถนาเป็นอรหันต์ก็ได้ และจะเข้านิพพานก็ได้ แต่ถ้าหากว่ายังไม่ถึงพระนิพพาน เพียงใด อานิสงส์กฐินจะให้ผลแก่ท่านั้น คือ จะเป็นเทวดา 500ชาติ พอพ้นจากเทวดา 500ชาติ จะเป็น มหาเศรษฐี 500ชาติ เลื่อนลงมาเป็นอนุเศรษฐี 500ชาติ พ้นจากอนุเศรษฐี 500ชาติ ลงมาเป็นคหบดี 500ชาติ

เอกสารอ้างอิง

มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2547.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534.

พระราชพรหมยาน. (พระมหาวีระ ถาวโร). หลวงพ่อตอบปัญหาธรรม (เล่ม1-11). กรุงเทพฯ : บริษัทเฮลโล่การพิมพ์ จำกัด, 2541.

พระธรรมธีรราชฆานูณี. (โชดก ญาณสิทธิ ป.ธ.9) กฐิน ผ้าป่า อานิสงส์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.

สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ. หลักพระพุทธศาสนา : หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), 2558.